

Fagplan for Musik

Formål

Formålet med undervisningen i musik er, at eleverne udvikler deres evne til at opleve og fordybe sig i sang, musik og bevægelse og til at udtrykke sig på disse områder.

Gennem aktiv og praktisk beskæftigelse med musik gives eleverne muligheder, der kan glæde og skabe nysgerrighed for hele livet.

Undervisningen skal øge elevernes forståelse af sig selv som en del af et fællesskab samt medvirke til udvikling af deres koncentration og motorik.

Med udgangspunkt i dansk musiktradition skal undervisningen gennem oplevelse og fællesskab give eleverne forståelse for musik som en del af kulturlivet, sådan at der gennem musikkens mangfoldighed åbnes tilgang til kulturlivets mange sider, også som det udfoldes i andre lande med andre musiktraditioner.

På Friskolen tilstræbes det, at børnene møder forskellige musiklærere, som via deres erfaring indenfor musikken, bibringer eleverne et varieret indblik i musikkens univers.

På Mejls-Orten-Tinghøj Friskole prioriteres sangen højt i dagligdagen – bl.a ved den daglige morgensamling og møder.

Centrale kundskabs- og færdighedsområder

Musikundervisningen tager sit udgangspunkt i elevernes arbejde med at forstå og gengive musik.

Eleverne skal nå til en forståelse af sammenhængen mellem teknologi og musikudbud i dagens samfund såvel som i andre historiske perioder. Samtidig skal eleverne nå til en erkendelse af den brydning, der ligger mellem klassisk musik, pop og subkultur.

Der arbejdes med fire hovedområde: sang, instrumentalspil, bevægelse og musiklære, som i videst muligt omfang integreres i de enkelte undervisningsaktiviteter.

Sang

I undervisningen indgår et bredt repertoire af først og fremmest danske sange af såvel ældre som nyere dato. I de ældre klasser arbejdes der endvidere med udenlandske sange. Til enhver sang kan der knyttes en god fortælling.

I sangundervisningen indgår arbejde med flerstemmige satser.

Der arbejdes med stemmen, så den teknisk og udtryksmæssigt udvikles med hensyn til smidighed, artikulation og klang.

2

Instrumentalspil

I undervisningen inddrages relevante instrumenter. Eleverne skal have kendskab til forskellige instrumentgruppers klanglige og tekniske muligheder og forskelligheder.

Centralt i arbejdet står:

Udvikling af puls- og rytmeformfølelse, der oparbejdes gennem brug af slagværk og bevægelse.

Udvikling af og forståelse for melodispil gennem brug af stavspil og enkle melodiinstrumenter som fløjte og klaver.

Udvikling og forståelse af harmonisk opbygning gennem brug af akustiske og elektriske strenge- og tangentinstrumenter.

Bevægelse

Med henblik på at udvikle elevernes erkendelse af musikalsk puls, form og udtryk arbejdes der med gamle og nye sanglege, traditionelle danske og udenlandske danse. Der arbejdes endvidere med fri bevægelse og dramatisering. Danse og sanglege forsøges sat ind i deres kulturhistoriske sammenhæng.

Musiklære

Eleverne skal gennem arbejdet med musiklære gøre erfaringer med musikkens opbygning. Derigennem kvalificeres deres oplevelser af musikken, og de får skærpet deres evne til at lytte koncentreret, aktivt og kritisk. Gennem arbejdet med både teori og samtaler om musik opbygges et fælles sprog om musik, der giver mulighed for en fælles forståelsesramme. Centralt står også sammenhængen mellem fortælling og musik, da begge udvikler både fantasien og oplevelsen af og med det musiske sprog.

Læseplan

Musik og sang er en stor del af vores kultur og indtager en betydelig plads i børns og unges hverdag.

Det er derfor naturligt, at musikundervisningen tager sit udgangspunkt i vor tids musik. Det er dog

af stor betydning, at eleverne lærer den ældre tids musik og sange at kende, da disse er en del af baggrunden for vores kultur. Det grundtvig/koldske menneske- og skolesyn finder et af sine stærkeste udtryk i traditionens sangskat. Der arbejdes endvidere med rytmiske musik i forskellige stilarter og med såvel populære som mere eksperimenterende udtryksformer.

Da eleverne i udstrakt grad oplever, erfarer og erkender gennem kropslig aktivitet, bør bevægelsesaktiviteter indtage en fremtrædende plads i musikundervisningen.

Kriterier for valg af indhold

Valg af musikalsk indfaldsvinkel skal i videst muligt omfang give eleverne den praktiske erfaring og teoretiske viden, som giver mulighed for at udtrykke sig i, om og til musik, og som er afgørende for den kunstneriske oplevelse og glæden ved musik.

De musikalske aktiviteter i musikundervisningen kan sammenfattes i begreberne musikudøvelse og -forståelse, hvor hovedaktiviteterne er reproduktion af musik samt bevidstgørelse om forskellige tiders musikalske og sanglige udtryksformer og kulturbaggrund. Sang, samspil, lytning og bevægelse er hovedelementerne i musikundervisningen og kan indgå i en helhed, ofte i forbindelse med dans, drama, digtning, fortælling og anden kunstnerisk udfoldelse.

Undervisningens hovedområder

Sang

Der arbejdes med en- og flerstemmig sang med hovedvægt på det enstemmige.

Brug af stemmen indgår i næsten alle aktiviteter i musikundervisningen: som melodistemme i fællessang og spillesatser, i sanglege, dans og andre bevægelsesaktiviteter.

Undervisningen omfatter udvikling af smidighed, tydelig artikulation og egal klang i sang- og talestemme, og toneomfanget øges gennem brug af stemmen i både "normale" og "ekstreme" stemmeaktiviteter.

Eleverne skal have mulighed for at eksperimentere og improvisere.

Sangrepertoiret omfatter børnesange, rim og remser. Endvidere inddrages sange, viser og salmer fra forskellige tidsepoker og i forskellige musikalske stilarter. I repertoiret indgår også sange på andre sprog.

Instrumentalspil

Undervisningen skal omfatte spil på instrumenter fra forskellige instrumentgrupper, fx blæse-, strenge-, tangentinstrumenter og slagtøj. Eleverne skal have kendskab til instrumenternes klanglige og tekniske muligheder.

Sammenspil udgør en væsentlig del af undervisningen, og eleverne skal spille sammen i både større og mindre grupper.

Valg af indhold foretages i relation til elevernes erfaringer og udvikling og på baggrund af deres forudsætninger for at kunne håndtere og udvikle færdigheder på de forskellige instrumenter. Repertoiret skal spænde genre-mæssigt bredt.

Der arbejdes med at bevidstgøre puls- og taktforfølelsen, som er en vigtig forudsætning for, at sammenspil lykkes. Dette kan ske gennem rytmeledsagelse til sange, remser og sanglege. Enkle rytmeinstrumenter som håndtrommer, tamburiner m.fl. er velegnede i den forbindelse.

Der stiles mod at arbejde med varierede og komplekse rytmer i forskellige stilarter, hvor instrumenter som fx el-bas, guitar, trommesæt og congas vil give et autentisk lydbillede.

Der arbejdes med melodispil på egnede instrumenter.

Der arbejdes med akkompagnement i form af modstemmer og ledsagestemmer i enkle, overskuelige strukturer som trinvis bevægelse, ostinat og sekvens. Stavspil er velegnede i denne sammenhæng.

Desuden vil instrumenter som fx keyboards kunne inddrages for at skabe et mere komplekst og spændende lydbillede.

Der arbejdes med akkorder og harmonisk opbygning i dur/mol-tonal musik.

Musikprogrammer, som kan benyttes sammen med elektroniske lydgivere, kan inddrages i undervisningen.

Bevægelse

En stor del af den musik, som børnene hører gennem de elektroniske medier, appellerer bevidst til danse- og bevægelsesaktiviteter.

Bevægelsesaktiviteterne kan knyttes til og inspireres af eksisterende musik.

Der vælges repertoire og arbejdsformer, som giver et alsidigt billede af de udtryksmåder, som dans, bevægelse og dramatisering åbner mulighed for, og der skal være god balance mellem fastlagte bevægelsesmønstre og bunden eller fri improvisation.

Et særligt anvendeligt repertoire udgør gamle og nye sanglege samt traditionelle danske og udenlandske danse.

Musiklære

Eleverne opbygger gennem musikteori og oplevelse af musik kompetencer, der virker støttende for den musikalske erkendelse og musikudøvelse. Det er helt centralt, at eleverne oplever en følelse af ligeværd i det musikalske fællesskab, og at de lærer at drage ansvar for både sig selv og andre.

Gennem en musikalsk bevidstgørelse søges der mod udviklingen af et musikalsk handleberedskab, som kvalificerer eleverne til at kunne forholde sig kritisk og æstetisk til en kultur, hvor musik har en fremtrædende placering.

Teori

Eleverne bevidstgøres om forskellige rytmer og deres betydning for musikkens form.

Der arbejdes med musikkens klangfarver, hvor variationer i lydets styrke og tonernes længde og højde får betydning for musikkens udtryk, konsonans og dissonans. Her inddrages arbejdet med forskellige instrumenters klanglige kendetegn og udtryksmuligheder.

Endvidere skal der skabes forståelse for akkorder akkordforbindelser og nodebilleder, hvor det er hensigtsmæssigt.

Musiklytning, oplevelse og samtale

Musiklytning og –oplevelser tager afsæt i mange forskellige genrer og udbreder derved kendskabet til disse. Fundamentet for den gode samtale om musik beror første og fremmest på, at evnen til at lytte aktivt og koncentreret udvikles allerede tidligt i skoleforløbet. Samtaler om musik skærper opmærksomheden på, at musik er et sprog, der kan læres. Eleverne begrundes og argumenteres for deres synspunkter i samtaler om musik. Derigennem udvikles deres evne til sprogligt at udtrykke deres følelser omkring og oplevelser af musik, hvorved den fælles forståelse af musikken og det musiske rum styrkes.

Der arbejdes både med produceret og levende musik.

Fortællinger knyttes til musikken. I megen musik fornemmer man en fremadskridende fortælling,

der bliver fortalt med instrumenternes stemmer. Der arbejdes med fantasien og visualiseringen i centrum. Meddigtning og dramatisering knytter sprog, stemninger og følelser sammen, hvilket forstærker oplevelsen af musik som værende en æstetisk udtryksform. Understøttende og motiverende for dette arbejde er det, at der ikke kun er ét rigtigt facit, fordi musikken først udfolder sig i mødet med sin/sine tilhørere. Der levnes altså i disse aktiviteter stor mulighed for medskabende arbejde. Dette åbner desuden for muligheden af at inddrage andre kunstarter, hvor bl.a. digtning og billedskabende arbejde kan synes oplagte, da de også kommunikerer i et musisk sprog.

For at sikre kontinuitet og progression i musikundervisningen forudsættes det, at eleverne har arbejdet med følgende:

1. - 2. klasse.

- Forberedelse af sange som bruges til morgensang, så melodi og tekst får sammenhæng. Bredt udvalg af salmer, historiske og bibelske sange, årstidssange samt danske børnesange, viser, rim og remser.
- Sange m. bevægelse.
- Sanglege.
- Lette folkedanse.
- Rytmeinstrumenter, klappelege til øvelse af puls- og taktfornemmelse.
- Brug af stavspil.
- Lytte til musik.
- Tegne til musik.
- Dramatisere musik.

3. - 4. klasse.

Arbejdet fra 1. - 2. kl udbygges, kompleksiteten øges. Desuden tilføjes:

- Flere instrumenter.
- Elektriske instrumenter, keyboard, bas m.m..

- Instrumentkendskab.
- Opmærksomhed på flerstemmighed i såvel sang som instrumentalspil.
- Kendskab til noder og melodiforløb, at kunne orientere sig på en nodeside.
- Kendskab til dele af den klassiske musik.
- Folkedanse.

5. klasse

I instrumentalspillet bør der ske en progression, så det nu fortrinsvis er de elektriske/rytmiske instrumenter, der benyttes. Flerstemmig sang udvikles.

Der bør bruges en del tid på aktiv lytning og musikhistorie. Repertoiret er her såvel elevernes egne musikvalg som musikfortællinger over større og mere komplicerede værker af både dansk og udenlandsk oprindelse.

6,7,8 og 9 klasse

I disse årgange er musik en del af valgfagsordningen. Det er den pågældende lærer, der formulerer kursusteksten, der indholdsmæssigt kan være meget varieret. Som eksempler kan nævnes bluesmusik, der indebærer en beskæftigelse med genren både historisk og aktuelt, eller rapmusik, der kan behandles på samme måde. Der er i valgfagsforløbet tale om afgrænsede og koncentrerede forløb.